

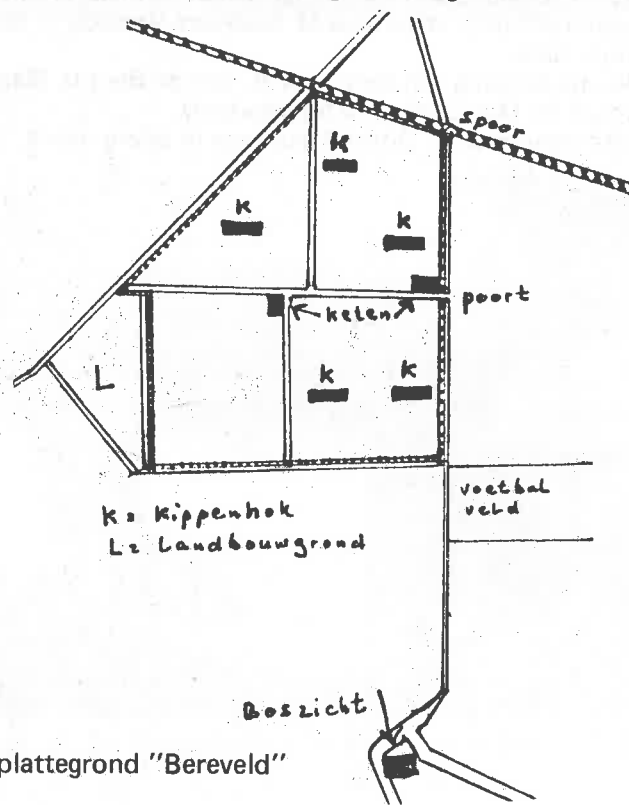
HET "BEREVELD"

Inleiding

Tussen het spoor dat naar de Zinkfabriek voert en Boszicht, ongeveer schuin tegenover de sportvelden van de voetbalclub Rood Wit '67, ligt een boscomplex met diverse soorten loof- en naaldbomen, waarvan de afzonderlijke percelen gescheiden worden door mooie laantjes. In de noordhoek van dit complex verraadt nog een enkele struik welk fruit de bodem hier vroeger 15 jaar lang voortbracht. Daarnaast herinnert ook het toponiem (veldnaam) nog aan het vroegere gebruik van de bodem. Doch hoe lang nog, want slechts weinigen weten het nog.

In de twintiger jaren stonden hier nl. zo'n 10 ha (hectare) zwarte bessen (beren), ongeveer 1/2 ha frambozen, 15 kerseboomen en 5 kippenhokken.

Op papier is hierover niets te vinden. Daarom ging ik op bezoek bij de 87-jarige Jan van Soest, vroeger en ook nu nog in Dorplein beter bekend als "Sjeng van het Bereveld". Voornamelijk uit diens mond tekende ik dit verhaaltje op, zodat het aan de dreigende vergetelheid wordt ontrukkt.

Hoe het begon

Een van de twee eerste directeurs van de Zinkfabriek, Lucien Dor (de andere was Emile Dor) had 5 zonen. De jongste Felix was niet zo begaan met de technieken van de fabriek en voor hem zocht zijn vader dan ook naar een andere bestaansmogelijkheid. In die tijd zat er nog geld in het telen van zwarte bessen want o.a. ook Willem Meusen, Sjeng Ras, Poel Verweijen en meester Zweegers teelden zwarte bessen. Achter Boszicht op de in de inleiding genoemde locatie werden na 1920 een plusminus 10 ha groot "Bereveld" aangelegd. Er werden zo'n 20.000 bessestruiken aangeplant als ook 1/2 ha frambozen en ongeveer 15 kerseboomen.

Het gebied was van te voren heide geweest met enige laagtes erin. Als toponiem werd toen hier o.a. "De Liegu Modderik" voor gebruikt, een naam die reeds lang is verdwenen. Het hele gebied is ontgonnen door Belgische militaire vluchtelingen, die in het "Kamp" in Dorplein waren ondergebracht (zie Aa-kroniek jrg. nr. 7 van december 1988), en werklozen van de Zinkfabriek.

In de eerste jaren had Felix Dor dus het beheer over dit fruitbedrijf, al spoedig bijgenaamd het "Bereveld". Hoe het een en ander in zijn werk ging kunt U verderop in het verhaal lezen. In 1927 echter verongelukte Felix Dor op zijn Indian motor in Weert. Het geheel kwam toen onder leiding van zijn broer Andre Dor, terwijl het beheer enige jaren werd waargenomen door Frans Rademaekers van Schoot. Deze verliet de "plantage" en Jan van Soest werd gevraagd om het beheer op zich te nemen.

Op 15-5-1929 trad Jan voor f 75,00 per maand in dienst. Hij had de landbouwschool doorlopen in Heythuysen en werkte tot dan op de houtzagerij van Sefke de Zager (Meusen) aan de Maarheezeweg.

Jan mocht op het complex ook nog plusminus 1 ha landbouwgrond voor zichzelf exploiteren, terwijl meneer André hem ook beloofde dat er binnen afzienbare tijd een huis op het "Bereveld" gebouwd zou worden. Zover is het echter nooit gekomen.

De tijd dat Jan van Soest op het "Bereveld" werkzaam was, sliep hij op de boerderij Boszicht (de nieuwe stal) en was in de kost in de Cantine bij de zusters.

In de eerste tijd heeft Jan een aantal weken stage gelopen in Schiplaken in België, waar de familie Dor ook een bessefruitbedrijf exploiteerde, om o.a. het snoeien en sproeien te leren.

Hoe zag het eruit en wat waren de werkzaamheden?

Op de eerste plaats waren er de kippenhokken, elk op enige afstand van de ander, met in ieder hok zo'n 250 kippen. Er waren 2 stenen hokken (gemetseld door Dorus Aarts van Gastel en Jan van Geloven van Budel) en 3 hokken van betonplaten alle met eterniet golfplaten als dakbedekking. Het timmerwerk werd uitgevoerd door Cies Hegge.

De verzorging van de kippen (voeren, water geven, buiten laten etc.) en het eieren rapen werd hoofdzakelijk gedaan door Leike Duisters (later fietsenwinkel op de hoek van de D. v. Baarstraat-Schutstraatje), daarbij bijgestaan door Jan van Soest.

Het hele terrein was afgemaakt met twee meter hoge kippegaas. De dieren werden altijd gekocht als kuikens en soms ook wel eens als 6-weekse pullen. Om de twee jaar werden er nieuwe kippen (witte Leghorn) opgezet.

De eierproductie moest iedere dag bijgehouden worden. De eieren werden geleverd op de eierbond op Schoot (bij Janus Geven, nu Edah). Ze werden daar ingepakt door Dries Kennis en verder verstuurd naar de Eiermijn van Roermond. Gemiddeld brachten ze anderhalf tot twee cent per stuk op.

De bessenteelt

De bessenstruiken stonden op 1.50 meter van elkaar in rijen, die weer 1.75 meter uit elkaar stonden.

In de winter moesten de struiken (zwarte bessen komen op tweejarig hout) gesnoeid worden, waarbij Sjeng van het Bereveld hulp kreeg van Thieu van Bree.

Verder waren er op het "Bereveld" werkzaam o.a. Bert van Leeuwen, Toon Verheijden, Driek van Deurzen en Peer Sak.

v.l.n.r. Peer Sak, Leike Duisters, Driek van Deurzen en Jan van Soest
aan het werk in het "Bereveld".

Ook moest er natuurlijk gespoten worden, in de winter met Fruitbomcarbolineum en in het voorjaar als de eerste bladeren aan de struiken verschenen met Parijsgroen en Bluskalk (tegen rupsen). Verder moest de grond natuurlijk zuiver gehouden worden door te schoffelen en door tussen de rijen te cultivateren. Dit werd gedaan met een zware pony, die op de boerderij (Boszicht) gestald was.

Dan was er natuurlijk de heel drukke tijd rond de pluk. In zo'n 14 dagen tijd moesten de plusminus 20.000 struiken geplukt worden. De pluktijd viel altijd rond Schoot kermis (2de zondag van juli), wanneer de schooljeugd vakantie had.

Op het veld was er dan een enorme drukte, soms tot 130 jeugdigen die tegelijkertijd aan het plukken waren, waarbij het nodige toezicht natuurlijk onontbeerlijk was. De bessen werden geplukt in witte gevlochten manden, waar ongeveer 10 kilo in kon.

De plukopbrengst varieerde van 7000 tot 20.000 kilo. Als plukloon verdiende men tot 5 cent per kilo.

De bessen brachten 5 cent (?) tot 18 cent per kilo op, naargelang tijd en contract en op de veiling soms tot 36 cent per kilo.

In de keet midden op het terrein werden de bessen bij elkaar gebracht en gewogen op een bascule. Van hieruit werden ze overgeladen in twee grote wagons, die nabij het terrein stonden oftewel op het station te Schoot, waar ze dan met paard en wagen werden naar toe gebracht. De bessen gingen naar de diverse bedrijven zoals:

de Hero in Breda, Van de Vijvers te Rijnsburg (bij Leiden) en Gebroeders Dokters te Beverwijk. De rest ging naar de veiling.

Het moet in die pluktijd natuurlijk een gigantische bedrijvigheid zijn ge-

weest op het "Bereveld". Jan ging dan naar de kassier op de Zinkfabriek om f 1000,— aan kleingeld (1, 2, 2 1/2, 5, 10, 25 cent en enkele guldens) te halen om de plukkers uit te kunnen betalen. Dit vergde natuurlijk een hele administratie. Voor het wegen, uitbetalen, verzamelen etc. stonden er twee keten op het terrein, één zoals gezegd midden op het "Bereveld" en één aan de poort.

De halve hectare frambozen moesten eerder geplukt worden en ook zoals bekend niet in een keer. Ook deze gingen naar de eerder genoemde firma's of naar de veiling.

De kersen ging ook naar de veiling, voor zover ze niet reeds door de jeugd of de vogels waren genuttigd.

Na enkele jaren bewerkte Jan de landbouwgrond op het terrein niet meer en werd aan een boer van Schoot verhuurd.

In het midden van de dertiger jaren gaf de exploitatie nauwelijks winst meer en Sjeng van het Bereveld besloot er mee op te houden en ander werk op de Zinkfabriek te gaan doen.

Zijn baas André Dor besloot toen ook maar om met het fruitbedrijf op te houden.

De kippen werden verkocht evenals de hokken, terwijl de struiken nog enige jaren bleven staan. In 1936-1937 werden deze uitgedaan en het hele complex beplant met bomen door o.a. Jan van Soest, Welten en Toon van Leeuwen.

Een aantal struiken zijn blijven staan, waarvan nu nog slechts enkele, naast natuurlijk het toponiem "Bereveld", getuigen van het fruitbedrijf dat hier in de twintiger en dertiger jaren tot bloei kwam.

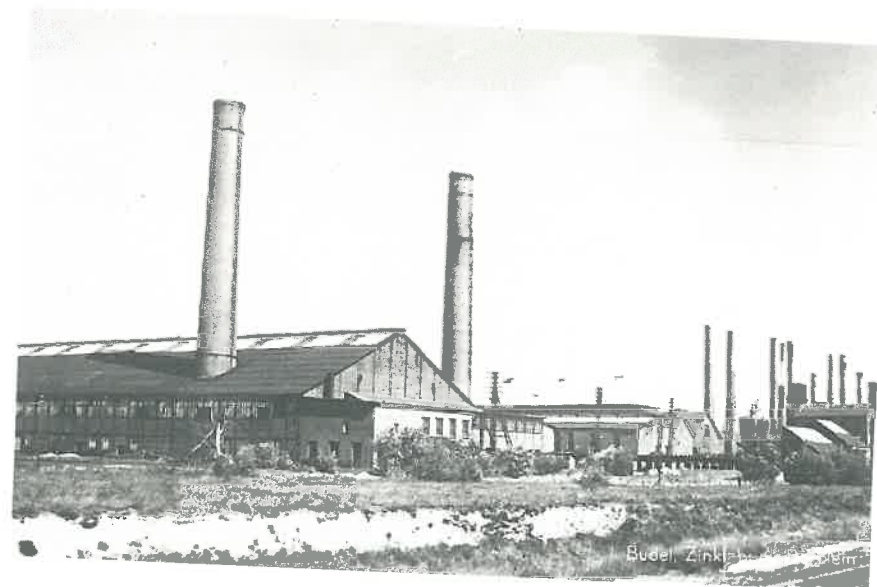
H. Jaspers

Bron:

Harrie Jaspers. "Het Bereveld" 1989

in: **Aa-kroniek** (uitgave van Heemkundekring 'De Baronie van Cranendonck')

8^e jaargang 1989 nr 2 blz 66 - 70

Boven gezicht op hal 3 hal 2 en hal 1 der zinkovens ca 1950

Onder Bouw van de nieuwe Retortenfabriek ca 1900

